

MELK WORDT BOTER

‘Geef ons meer geloof!’ (Lucas 17,5)

Vraagtekens

‘Geef ons meer geloof!’ – deze verzuchting van de leerlingen van Jezus was ook de mijne toen ik dit gedeelte las. Ik heb altijd de gewoonte om bij het Bijbellezende met potlood uitroepetekens en vraagtekens te zetten. Uitroepetekens waar ik verrast word, vraagtekens bij wat vragen oproept. Maar bij het gedeelte uit het Lucasevangelie plaatste ik alleen maar vier levensgrote vraagtekens.

Lucas zette vier uitspraken van Jezus bij elkaar die waarschijnlijk oorspronkelijk los van elkaar zijn uitgesproken. Misschien wist Lucas er ook geen raad mee en zette hij ze maar apart bij elkaar. Maar hoe dan ook, bij mij riepen ze zeker vragen op. Zal ik ze nog even één voor één langsgaan?

Vier uitspraken

In de eerste zegt Jezus dat wie een valstrik voor een ander zet maar beter met een molensteen om zijn nek in zee geworpen kan worden. Ik dacht: ‘Nou, nou, kan het niet een onsje minder? Dat is wel heel erg van dik hout zaagt men planken! Waar is ineens die gepreekte liefde gebleven?’

Vervolgens horen we hoe we op één dag iemand, die telkens opnieuw verkeerde dingen doet, moeten blijven vergeven. Maar is dat niet teveel gevraagd?! Dat is toch dweilen met de kraan open?

En dan horen we hoe een geloof als een miniem mosterdzaadje een kolossale moerbeiboom kan onwortelen. Het woord ‘irreëel’ kwam meteen bij mij boven.

En dan dat laatste. Een knecht kan maar beter slaafs doen wat zijn heer vraagt – ook als het de spuigaten uitloopt. En niet alleen slaafs doen, maar ook denken: ‘We zijn immers maar eenvoudige knechten.’ Maar dat gaat er bij mondige mensen slecht in. Iedereen wil toch met respect behandeld worden?!

Omdenken

Ja, en toch staat het er toch maar. En vandaag staat het op het leesrooster. Toch wel goed, want anders had ik eerlijk gezegd mijn persoonlijke voorkeur laten gelden en liever iets anders genomen. Maar lezingen als deze maken duidelijk: *Jezus is misschien niet op onze maat gesneden*. Hij is niet in te passen in de kaders die wij bedenken. Misschien hebben wij hem wel te zoet, te lief, te aardig gemaakt. Maar er zit een kant aan het evangelie die onze grenzen en kaders doorbreekt. De dichteres Hester Knibbe zag dat. In een gedicht laat zij Maria over haar zoon zeggen: *'Een nee-/ kind was het, averechts. Kont/ tegen de kribbe ging hij opgewekt/ zijn eigen windingen en weg.'*

Een nee-kind. Averechts met eigen windingen en weg. Misschien leren de uitspraken van Jezus ons dan wel omdenken. Omdenken – anders denken. Jezus wil niet in *onze* kaders passen, hij wil dat wij omgekeerd in *zijn* kader passen. Nu was tegelijk de man die tegen zijn leerlingen zei: 'Ik heb jullie nog veel te zeggen, maar jullie kunnen dat nu niet dragen.' Hij ging er dus vanuit dat wat hij wél zei voor zijn volgelingen te doen was. Hij hield rekening met de menselijke maat.

Rosa Parks

Laten we daarom nog eens goed kijken naar wat hij zei. En met name naar die centrale zin: 'Als jullie geloof hadden als een mosterdzaadje.' Als je dat goed tot je door laat dringen, zie je: Jézus vraagt geen groot geloof. *De discipelen vroegen er om*. Jezus neemt genoeg met een bescheiden, kwetsbaar geloof. Hij gelooft in een klein geloof! Hij ziet er de kracht van.

Ik moest meteen denken aan Rosa Parks. Zij was een zwarte vrouw uit Amerika. Het waren de jaren vijftig van de vorige eeuw. Er was rassenscheiding. Maar Rosa weigerde op een dag in de bus haar plaats af te staan aan een blanke. Ze kreeg een boete maar weigerde te betalen en werd gearresteerd. Toen ging Martin Luther King zich ermee bemoeien. Het werd het begin van de burgerrechtenbeweging die leidde tot de afschaffing van de rassenscheiding.

Echo

Maar het startpunt was het mosterdzaadjesgeloof van Rosa Parks. Ze was een onbekende vrouw die opstond voor recht. En: op een geweldloze manier. Zoals de hele burgerrechtenbeweging een geweldloze beweging zou zijn. Het

veelvuldige geweld van blanke zijde werd niet beantwoord met tegengeweld, maar met kwetsbaarheid. Provocaties ('valstrikken' zou Jezus zeggen) werden zoveel mogelijk genegeerd. De demonstranten riepen elkaar op eensgezind bij hun eigen strategie te blijven. Martin Luther King inspireerde de mensen met zijn toespraken over een droomwereld waarin broederschap, vergeving en vrede de sleutelwoorden waren. Onvermoeibaar ging de mensen jaar na jaar door met de goede zaak: het aan de kaak stellen van onrecht.

Wie nu goed op heeft gelet, heeft gehoord dat in dit alles de woorden van Jezus van zo-even er zwak doorheen klonken. Nee, het is niet een op een het zelfde. Maar het oppassen voor valstrikken, leven uit vergeving en onvermoeibaar je inzetten voor de goede zaak – je zou het kunnen zien als een echo van Jezus' woorden. Het is dus mogelijk! Irreëel? Nee, kleingelovig domineetje dat ik ben!

Kleinen

Ik zei zo-even dat de burgerrechtenbeweging begon met het mosterzadjesgeloof van Rosa Parks. Maar dat is niet helemaal waar. Later onderzoek wees uit dat onbekenden haar al voor waren gegaan. De mensen staken elkaar aan! Dat maakt alleen nog maar duidelijker dat grote dingen kunnen beginnen bij kleine mensen.

Zo'n klein mens was Habakuk trouwens ook. Hij nam het op voor onschuldige mensen die door het onrecht en geweld van Chaldeeën getroffen werden. Hij riep zijn hoorders op niet te twijfelen en te vertrouwen op God.

Klein beginnen

Kleine mensen. Mensen met een mosterzadjesgeloof. Die kleine mensen moeten klein beginnen. Zo ook wij. In ons gewone dagelijks leven. Zevenmaal op een dag vergeven is misschien wat veel. Maar begin maar eens met het vergeven van je schoonmoeder of je buurman of je collega – daar heb je soms je handen al aan vol: zie het programma 'Familediner'. Maar wie het leert, krijgt een groter hart dat misschien nog wel over meer heen kan stappen.

Nee, Jezus leert ons niet een softe argeloosheid die over alles zegt: 'Zand erover'. Houd je ogen open voor valstrikken, leert hij ons. Trap er niet in. Ga niet mee in de strategie van hen die valstrikken zetten. Maar let wel: Jezus zegt niet dat zij met een molensteen in zee geworpen móeten worden. Hij zegt: *het zou beter*

geweest zijn. Ja, je moet soms met je woede en verontwaardiging ook ergens naartoe. Doe het dan maar in gedachten. Verwens ze maar. Maar sta klaar met je vergeving als de ander die nodig heeft.

Kleine, saaie kerk

Kleine mensen met een mosterdzaadjesgeloof. De kerk wordt ook steeds kleiner. Dat heeft ons bescheidenheid geleerd. Terecht. De kerk was vroeger misschien wel een beetje te triomfalistisch. Maar bescheiden hoeft niet te betekenen dat je niets voorstelt. Misschien ligt de betekenis van de kerk van vandaag wel in die averechtse Jezus. Misschien moet de kerk ook wat onaangepaster worden. Een kerk die in navolging van Jezus haar eigen 'windingen en weg' gaat.

De schrijver Willem Jan Otten schreef in coronatijd een boek over het liturgisch jaar. Daarin schreef hij dat de kerkdienst saai moet zijn. Verrassend tegendraads. Hij bedoelde dat de kerk de populariteitspoll niet moet proberen te winnen. Misschien heeft hij gelijk. We willen misschien weleens teveel dat het flitsend is en direct aanspreekt. Maar een kerk draait niet om kijkcijfers; ze draait om de onaangepaste Jezus die ons soms tegen de haren instrijkt en niet altijd áánsprekt maar tégensprekt. 'Geef ons geloof' – 'Je hebt het al', zei hij.

Drie kikkers

Hij leert ons te geloven in en met een klein geloof. Maar als je dat samen doet, kan dat grote gevolgen hebben. Een onaangepaste kerk kan zelfs in de grote problemen van vandaag (klimaat, asiel, armoede, criminaliteit) misschien niet de populariteitsprijs winnen, maar wel mede van betekenis zijn in het ontwortelen van het kwaad. Onbegonnen werk?

Er is een fabel over drie kikkers die in een emmer melk vielen. Ze probeerden eruit te klimmen, maar de wand was te glad. 'Het heeft geen zin meer,' verzuchtte de eerste kikker, strekte zijn poten en verdronk. 'Ach, Heer,' bad de tweede kikker, 'red mij toch'. Maar omdat hij zijn poten gevouwen had, verdronk hij ook! De derde kikker bleef spartelen en zwemmen. Maar door zijn zwembewegingen klonterde de melk en werd langzaam maar zeker boter. Daardoor kreeg hij vaste grond en kon hij zich afzetten en uit de emmer klimmen. Melk wordt boter. Het is een variant op: mosterdzaadje ontwortelt moerbeiboom. Beide varianten vragen om een geloof dat klein begint, als een

flakkerend vlammetje. De onaangepaste Christus zal er geen vraagteken bij zetten. Hij blaast het aan. Hij zet er een uitroepteken bij.